

3. přednáška

Interakce mezi kapalinou a vlákněným materiálem PODMÍNKY DOKONALÉHO SMÁČENÍ

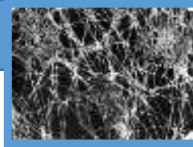
Doc. Ing . Eva Kuželová Košťáková, Ph.D.

Katedra chemie, FP, TUL

Eva.kostakova@tul.cz

Tel.: 48 535 3489

Budova C, 3. patro

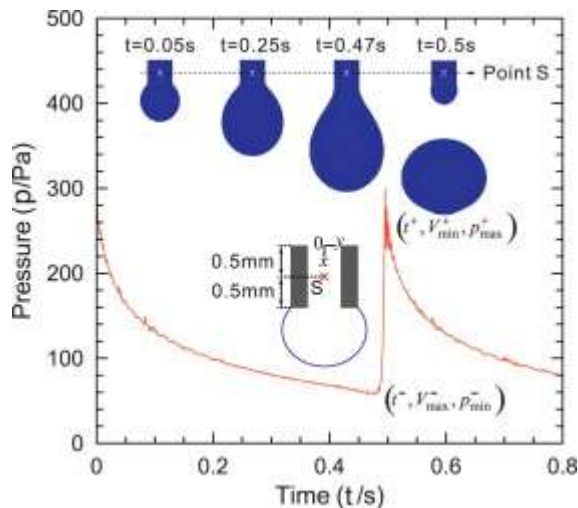

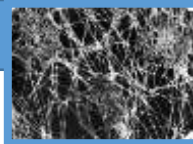
Kapilární tlak p vzniká u **obecně zakřiveného povrchu**

$$\Delta p = \gamma \cdot \left(\frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} \right).$$

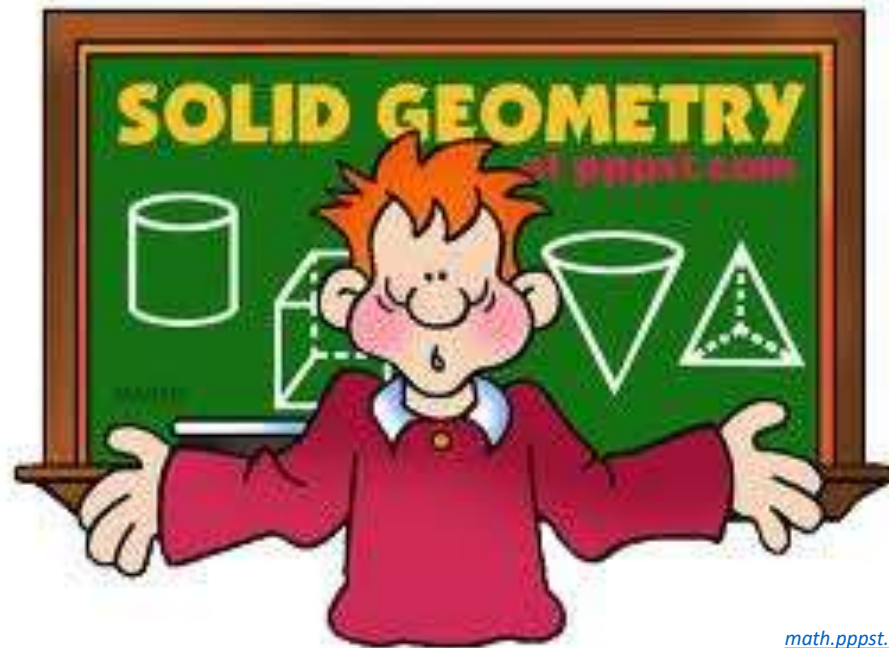
Laplace pressure

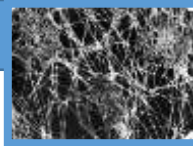
Δp = rozdíl tlaků v sousedních fázích rozdělených zakřiveným povrchem a nazývá se kapilárním tlakem. Δ nemusí být vždy u vzorků zapisována !

Jedním ze základních parametrů, které řídí interakci mezi **kapalinou** a **pevnou látkou** je **GEOMETRIE PEVNÉ LÁTKY** (tvar strukturní komponenty a relativní umístění strukturní komponenty v celém systému).

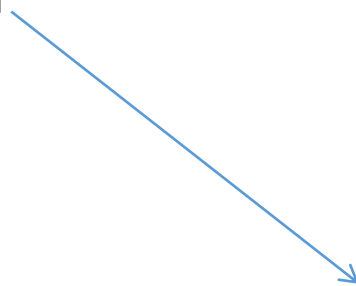

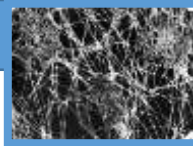

Stejný materiál se může ve vztahu ke smáčení chovat drasticky jinak ve formě filmu, vlákna, svazku vláken nebo vlákenného materiálu (textilie).

Podmínky dokonalého smáčení:

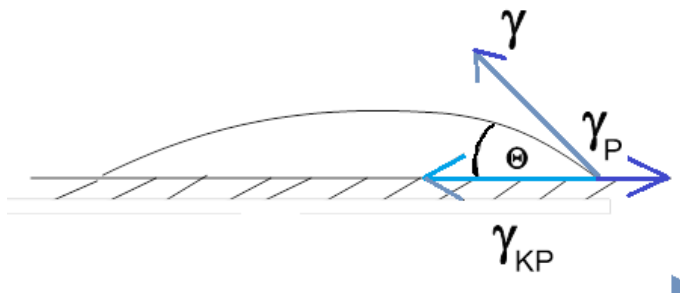
- 1) Rovinného povrchu
- 2) Jednoho vlákna
- 3) Svazku vláken

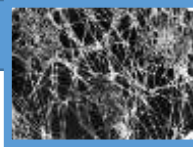

Youngova rovnice

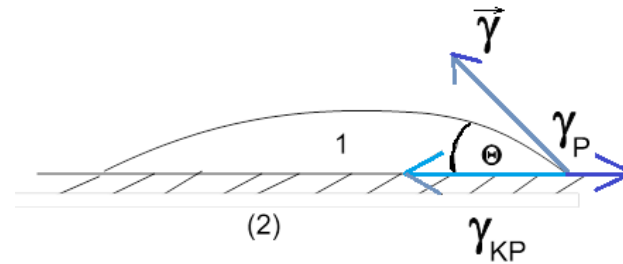
Youngova rovnice

$$\gamma_P = \gamma \cos \Theta + \gamma_{KP},$$

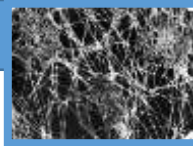

Youngova rovnice popisuje rovnováhu kapky kapaliny na podložce z pevné látky za předpokladu, že povrch **pevné látky je zcela rovný**, tvar pevné látky se během smáčení **nemění** a kapalina **neproniká** do povrchu pevné látky.

$$\gamma_P = \gamma \cos \Theta + \gamma_{KP},$$

To je podmíněno **rovnováhou složek**
povrchových napětí

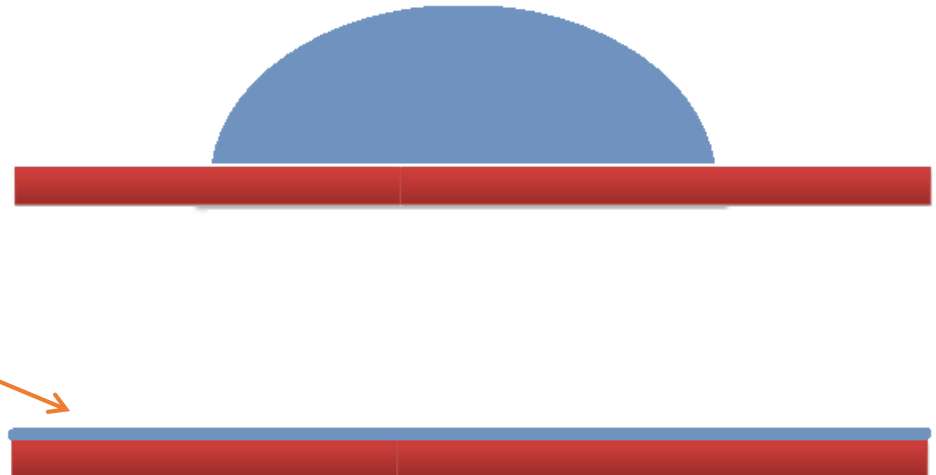

1) Podmínka dokonalého smáčení **ROVINNÉHO POVRCHU**

Dokonalé smáčení:

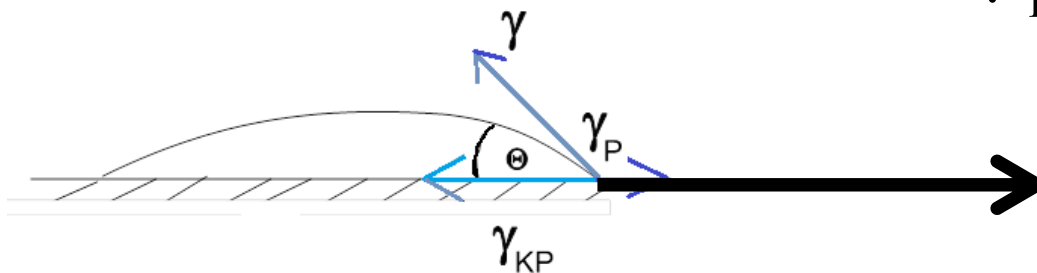
Kontaktní úhel = **0°**

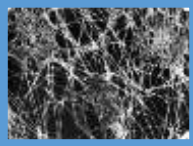
O **dokonalém smáčení** rovinné pevné látky hovoříme v případě, když úhel smáčení Θ je nulový.

Z Youngovy rovnice pro tento případ plyne:

$$\gamma_p - \gamma_{kp} - \gamma \geq 0,$$

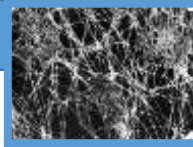
1) Podmínka dokonalého smáčení **ROVINNÉHO POVRCHU**

Harkinsonův roztírací koeficient $S = \gamma_p - \gamma_{kp} - \gamma$

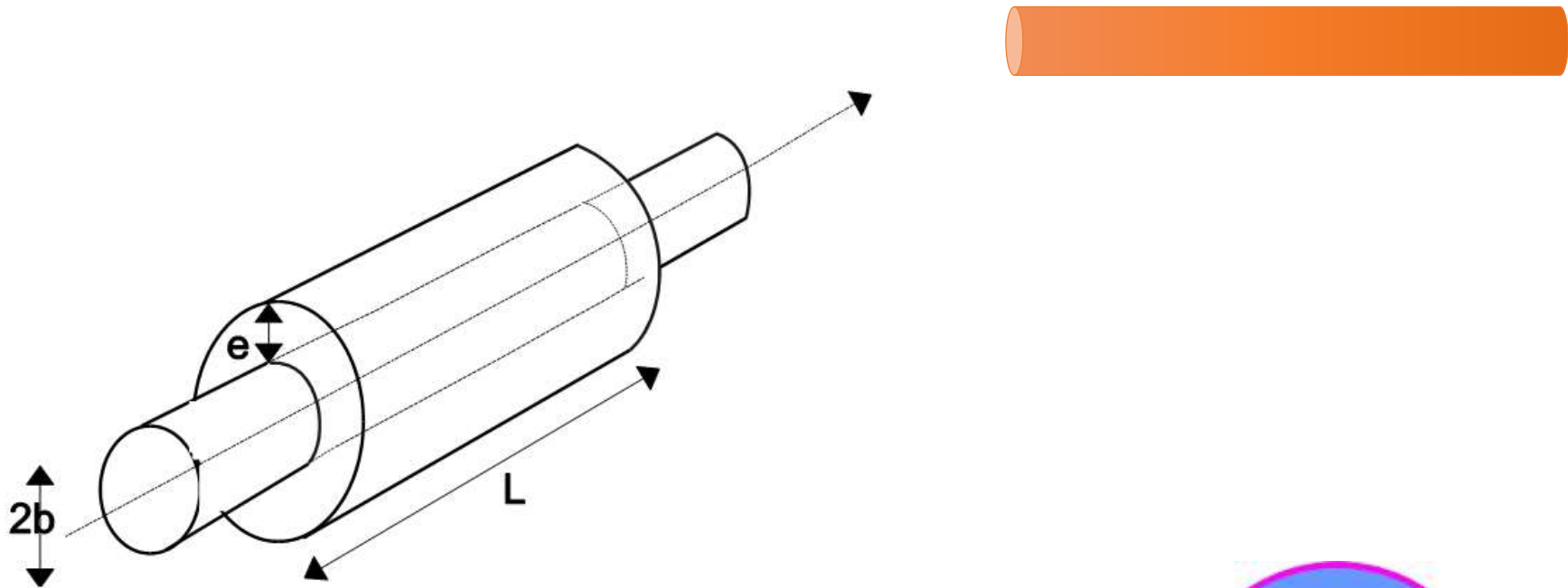
Zápis pomocí Harkinsonova roztíracího koeficientu **S**

$$\gamma_p - \gamma_{kp} - \gamma \geq 0, \quad \longrightarrow \quad S \geq 0.$$

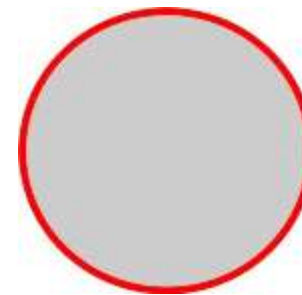

2) Podmínka dokonalého smáčení **JEDNOHO VLÁKNA**

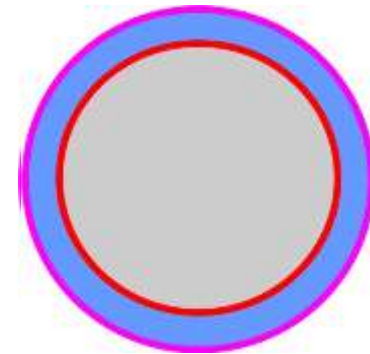

Vlákno o poloměru b pokrývá vrstva kapaliny o tloušťce e a délce L .

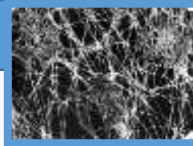
Obrázek zachycuje případ dokonalého smáčení vlákna.

Suché vlákno

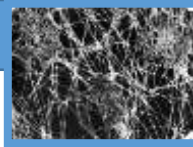
Smočené vlákno

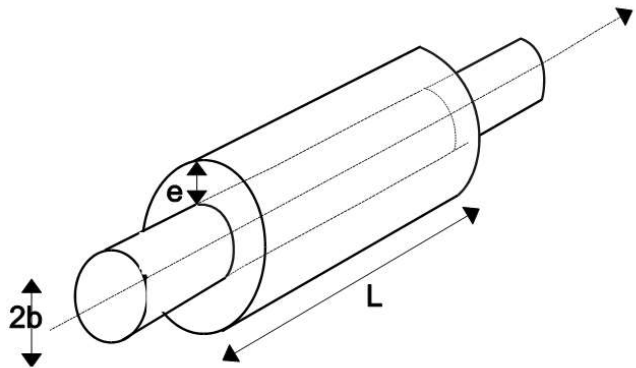
2) Podmínka dokonalého smáčení **JEDNOHO VLÁKNA**

K dokonalému smáčení vlákna dojde tehdy, když celková povrchová energie **W** vnějšího povrchu filmu kapaliny a povrchu mezi vláknem a kapalinou připadajícím na délku vlákna **L** bude **MENŠÍ** než povrchová energie téže délky suchého vlákna **W_f**

$$W_f > W$$

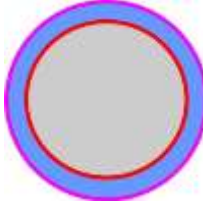
- 2) Podmínka dokonalého smáčení **JEDNOHO VLÁKNA**

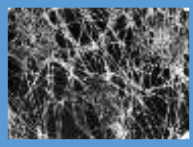
Vlákno o poloměru b pokrývá vrstva kapaliny o tloušťce e a délce L .

Pro povrchové energie W a W_f platí

$$W_f = 2\pi b L \gamma_p$$

$$W = 2\pi b L \gamma_{kp} + 2\pi(b + e)L\gamma.$$

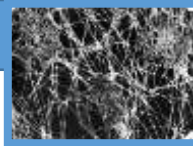
$$W_f - W = 2\pi L b \left[\gamma_p - \gamma_{kp} - \left(1 + \frac{e}{b} \right) \gamma \right] > 0.$$

2) Podmínka dokonalého smáčení **JEDNOHO VLÁKNA**

Úpravou nerovnosti využívající Harkinsonova roztíracího koeficientu **S** získáme podmínku pro dokonalé smáčení vlákna ve tvaru:

$$S \geq \frac{e}{b} \cdot \gamma$$

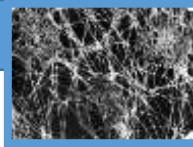

Dokonalé smáčení **rovného povrchu** X Dokonalé smáčení **jednoho vlákna**

$$S \geq 0.$$

$$S \geq \frac{e}{b} \cdot \gamma$$

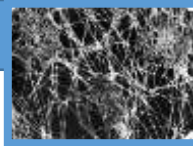
Porovnáním podmínek pro dokonalé smáčení zjistíme, že **jednotlivá vlákna** jsou **méně ochotna smáčet** se kapalinou než **rovinné útvary** vyrobené z téhož materiálu.

???

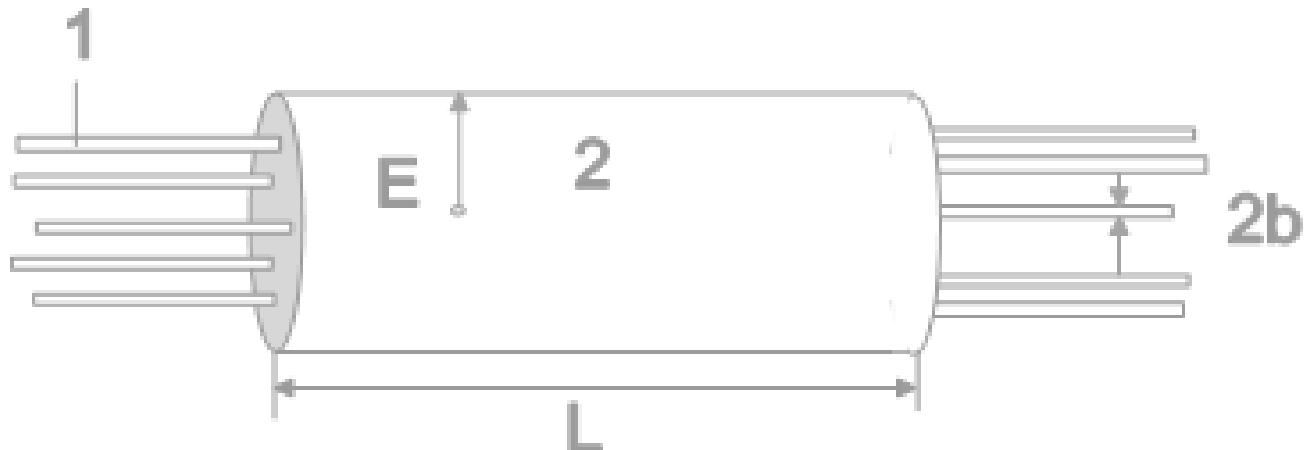

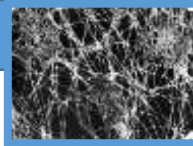
Vynikající savost vláknenné hmoty je výsledkem **KOLEKTIVNÍHO CHOVÁNÍ** SOUBORŮ VLÁKEN A JEJICH SVAZKŮ.

3) Podmínka dokonalého smáčení **SVAZKU VLÁKEN**

Struktura vláknenných materiálů (reprezentovaná zde **počtem** a **poloměry** blízkých a paralelně uspořádaných vláken) silně ovlivňuje jejich vlastnosti v procesu smáčení.

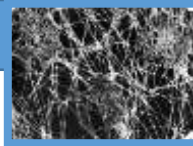
3) Podmínka dokonalého smáčení **SVAZKU VLÁKEN**

K dokonalému smáčení svazku vláken dojde tehdy, když celková povrchová energie smočených vláken na rozhraní vlákno kapalina a povrchová energie vnějšího povrchu kapalinového tělesa **W** je MENŠÍ než povrchová energie suchých vláken **W_f** a to na délce L.

$$W_f > W$$

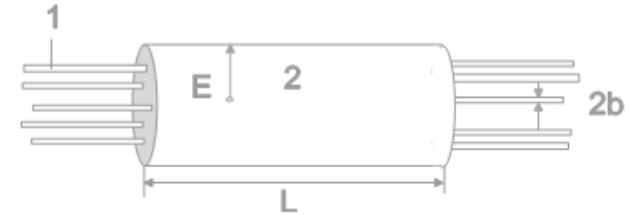

3) Podmínka dokonalého smáčení **SVAZKU VLÁKEN**

$$W_f = 2\pi nbL\gamma_p$$

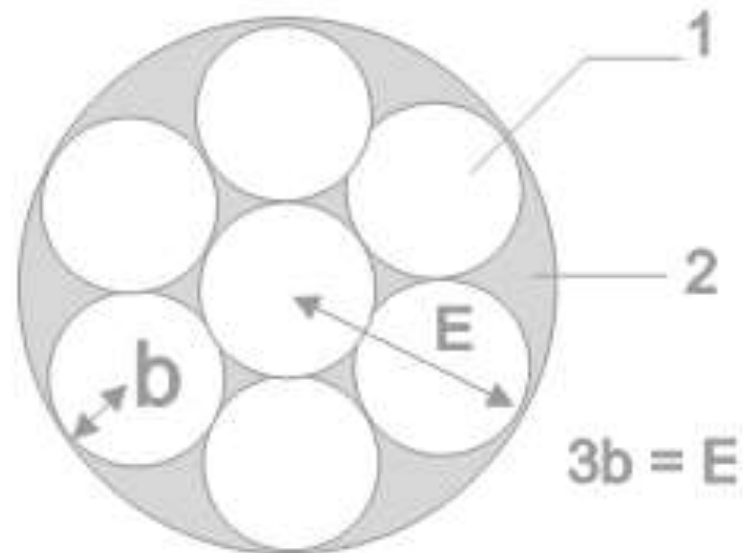
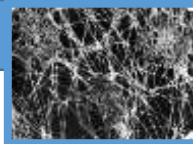
$$W = 2\pi nbL\gamma_{kp} + 2\pi EL\gamma$$

$$W_f > W$$

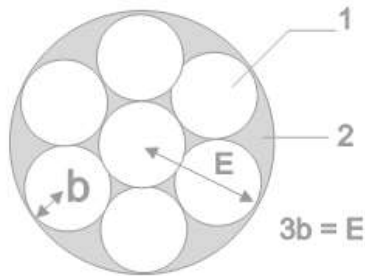
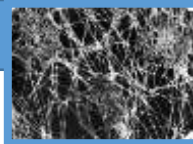

$$W_f - W = 2\pi Lbn \left[\gamma_p - \gamma_{kp} - \gamma \left(\frac{E}{n \cdot b} \right) \right] > 0.$$

$$S > \frac{E - nb}{nb} \gamma$$

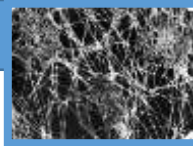
Kolmý řez svazkem sedmi vláken ($n = 7$) uspořádaných do pravidelné trojúhelníkové mříže. Poloměr vlákna (1) je b . Poloměr kapalinového tělesa (2) pokrývajícího vláknenný svazek je $E = 3b$. Součet průměrů vláken ve svazku je $\underline{nb} = 7b$.

Kolmý řez svazkem sedmi vláken ($n = 7$) uspořádaných do pravidelné trojúhelníkové mříže. Poloměr vlákna (1) je b . Poloměr kapalinového tělesa (2) pokrývajícího vláknový svazek je $E = 3b$. Součet průměrů vláken ve svazku je $nb = 7b$.

$$S > - \frac{4}{7} \gamma$$

Svazek sedmi těsně uspořádaných paralelních vláken může být kapalinou dokonale smáčen i v případě, že rovinný útvar ze stejného materiálu není stejnou kapalinou smáčen dokonale.

KONTAKTNÍ ÚHEL DRSNÝCH POVRCHŮ

Zdánlivý kontaktní úhel drsných povrchů θ^* závisí na skutečném úhlu smáčení (Youngův kontaktní úhel) θ a míře drsnosti r

$$\cos \theta^* = r \cos \theta$$

Povrchy kdy $\theta < 90^\circ$ ===drsné povrchy smáčí **lépe** než rovné

Povrchy kdy $\theta > 90^\circ$ ===drsné povrchy smáčí **hůře** než rovné

